

Näkökulmia vertaisilta – ryhmäohjaus urasuunnittelun tukena –työpaja

Tulevaisuuden urapolut –valmennus 22.5.2013

Kaisa Karhu
Projektipäällikkö, Pohjois-Suomi
Yliopistosta työelämään –hanke
Oulun yliopisto

Mitä tänään luvassa?

- Yliopistosta työelämään –hanke
- Taustaa uraryhmätoiminnalle
- Ryhmäohjaus ja vertaisuus
- Työkaluja ja työskentelyä

Yliopistosta työelämään -hanke

Kolmen yliopiston yhteishanke:

- Jyväskylän yo, pääkoordinaattori
- Oulun yo
- Lapin yo

Valtion ja ESR:n –osarahoitteinen hanke
OKM:n kehittämishanke, toimintalinja 2

- Opintojen sujuvoittaminen
- Työllistymisen tukeminen

→ *mielekäs opiskelu – mielekäs työura*

*Taustalla Ohjauksen ja työelämätaitojen kehittäminen korkea-asteella – ja Valmis
tutkinto työelämävalttina -hankkeet*

Kohderyhmät

- Korkeakoulujen henkilökunta
- Opiskelijat

Yliopistosta työelämään -hanke

Toimenpiteet:

- 1) Työelämälähtöisen HOPS –työskentelyn kehittäminen
- 2) Uraohjausmallit opintopolun kattavaksi jatkumoksi
- 3) Opiskelijan yksilöllisen rinnakkaisopintosuunnitelmamallien rakentaminen
- 4) Alumnien ja työelämätoimijoiden osallistaminen HOPS -työskentelyyn

Kehittämistyötä ja pilotointia suunnitellaan yhteistyössä koulutusohjelmien kanssa

www.yliopistostatyoelamaan.fi

Taustaa

- Oma lähtökohta: kasvatuspsykologinen - eksistentiaalistis-fenomenologinen (mitä ihminen on, miten ihminen on ihminen, miten meistä tulee MINÄ; Rauhala, L.)

Sekoitus eri lähestymistapoja:

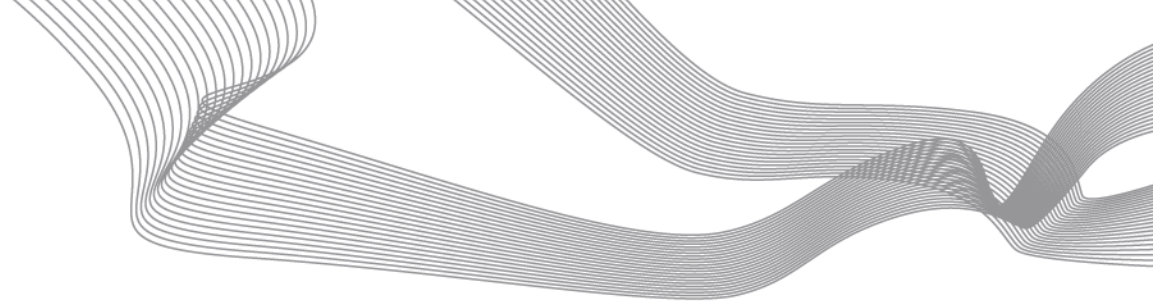
- Narratiivinen ote – kertomuksia itsestä, toisista, työelämästä, yms.
- Voimavarasuuntautunut, ratkaisukeskeinen ohjaus – luodaan positiivisia mielikuvia, jotka auttavat siirtymään työelämään
- Sosiodynaamisia harjoituksia, Peavy

KUVAKORTIT

- Valitse SATTUMANVARAISESTI yksi kuvakortti
- Kerro kuvan avulla mitä ajattelet ryhmäohjauksesta, tai miten kuva liittyy ryhmäohjaukseen

Ryhmäohjaus

*”Oppimiseen ei ole muunlaista
alkua, kuin ihmettely.”
(Platon)*

- Oppiminen etenee ihmettelyn ja ymmärtämisen vuoropuheluna – sitä edistää ”toiset”
- Urasuunnitteluprosessi on myös oppimisprosessi

Ryhmäohjaus ja vertaisuus

- Mitä hyötyä ryhmäohjauksesta on urasuunnittelussa?
- Mikä ryhmässä ehdottoman tärkeää?
- Mistä vertaisuus syntyy?
- Ovatko osallistujat automaattisesti vertaisia jakaessaan kokemuksia?

Ryhmäohjausmalli

(strukturoitu ryhmäohjausmalli, Borgen & Amundson 1998; Valtti –ryhmät, Karhu K:)

1. Tavoitteiden määrittely

- Ohjaaja määrittelee ryhmän tehtävän, miksi ryhmä muodostettu
- Ryhmälle määritellään yhteiset tavoitteet
- Opiskelija määrittelee itselleen tavoitteet

2. Ryhmän käynnistys

- Ryhmäyttäminen!
- Yhteiset pelisäännöt

3. Ryhmän työskentely

- Tehtävien antoja, työskentelyä pienryhmissä, pareittain, itsenäisesti
- Kokoontumisilla teemat
- Tehtävät tavoitteen mukaisia, pedagoginen ja psykologinen ulottuvuus

4. Ryhmän päättäminen

- Ryhmän yhteenvetoa, kertausta, tavoitteiden toteutumisen arviointi
- Toimintasuunnitelmien läpikäyminen
- Juhlistaminen: kahvit, yhteinen ruokailu kaupungilla

<http://www.valmistu.net/uramatka/>

Ryhmässä..

- Ohjaajan ja ohjattavan välillä aina epäsymmetria – ryhmä tasavertaisempi
- Ryhmässä tukea koko ryhmältä yhden ohjaajan sijaan
- Pedagoginen ja psykologinen ulottuvuus: asia/toimintataso - kokemuksellinen tunnetaso, merkitykset
- Ryhmässä on näkyvä/tietoinen puoli sekä näkymätön ja tiedostamaton puoli
- Ryhmässä on kaksi prosessia, ryhmän ja yksilön
- Pedagogiset ratkaisut, suunniteltu ja tematisoitu toiminta tukee molempia prosesseja: yksilö-, pari-, ryhmätyöt

→ työskentelyä asia- ja tunnetasolla

Toiminnallisen ryhmätyöskentelyn rakenne

1. Virittäytyminen

- Luo turvallisuutta ja aktiivista läsnäoloa
- Toistetaan samat asiat, joita käsitelty ryhmän aloituksesta (kierrokset)
- Tapaamiskerran nivominen edelliseen kertaan
- Edellisen kerran asioiden kertaus, vahvistus mitä opittiin (esim.)

2. Toiminta

- toimintaosuus, jossa tapahtuu jotakin uutta

3. Tunneilmaisu eli jakaminen

- Kaikkeen toimintaan sisältyy tunteita
- Osallistujat voivat kertoa miltä harjoitus tuntui ja liittää siihen omia kokemuksiaan

4. Loppukeskustelu

- Toimintaosuudessa tehtyä, nähtyä ja koettua käsitellään älyllisesti

Pelisäännöt

- Ole ajoissa! Kunnioita toisia ryhmäläisiä siten, että et anna toisten odottaa!
- Luottamus – ei puhuta toisten asioista muualla
- Avoimuus – saa puhua miltä tuntuu, mikä häiritsee
- Turvallisuus – puhut omista asioista vain sen minkä koet turvalliseksi ja minkä haluat, mutta jotain pitää antaa, että voi myös saada..
- Jos joudut olemaan pois, ilmoita siitä koko ryhmälle
- Sitoutuminen ryhmään. Tehtävillä on merkitys! Mitä paremmin niihin panostat, sitä enemmän toiminnasta saat irti
- HUOM! OPISKELIJAT VOIVAT ITSE TUOTTAA SÄÄNTÖJÄ JOITA HE HALUAVAT RYHMÄSSÄ NOUDATTA

Hyvä vuorovaikutus (Kauppila 2011)

Ryhmäytyminen

Kättelytehtävä:

•Jokaiselle osallistujalle jaetaan nimilista osallistujista. Jokainen opiskelija kättelee toisensa ja keräävät nimikirjoitukset toisilta sekä **vastaavat kysymykseen** esim. Miksi tulit opiskelemaan sosiologiaa? Listassa on tyhjäpaikka nimikirjoitukselle. Tehtävä vie yleensä aikaa, mutta se kannattaa käyttää. Liikkuminen vähentää jännitystä.

Nimi	Allekirjoitus
Matti Möttönen	
lina Ilves	
Terhi Tomera	

Itsetuntemus ja oppiminen

- Kuvaile jokin hyvä oppimiskokemus. Mikä siitä teki hyvän? Miten voit hyödyntää kokemuksiasi myöhemmin työelämässä? Tai mieti viimeisintä suorittamaasi kurssia. Mitä yleisiä työelämätaitoja opit?
- Mitkä näet vahvuutesi opiskelijana, mitä pitäisi kehittää.
- Elämänviiva – mieti koulutukseen ja työelämään liittyviä valintojasi. Mitkä asiat ovat vaikuttaneet valintoihisi? Arvot, ihmiset, muut..
- Kuvaile omat vahvuutesi ja kehittämisalueesi opiskelijana, persoonana, oman harrastuksen tuoman osaamisen kautta
- **Arvopeli (Value game)**

ARVOPELI – VALUE GAME

- Mitä odotat työltä?
- Laita arvot jonoon. Mikä arvo menee edelle, jos toinen työ tarjoaa yhtä ja toinen toista. Kumman työn valitset?

Minä -kertomus

- Peavy: Kerro itsestäsi 3. persoonassa.. Tähän voi antaa apukysymyksiä: millainen olet opiskelijana, ystävänä, työntekijänä, työkaverina..
 - Kertomus alkaa: “Titta on.. “Titasta tuntuu..”
 - Opiskelija antaa kertomuksen vierustoverille, joka kertoo minkälainen “Titta”. Tämä siksi, että hän kuulee ja pystyy kuuntelemaan vielä toisen kertomana mitä ajattelee itsestään tai opiskelusta
- Opetellaan tunnistamaan oman persoonan piirteitä sekä KERTOMAAN ITSESTÄÄN – työnantajalle se on tehtävä

Symboliset menetelmät

- Ota kortti/ kuva, joka puhuttelee sinua nyt kun ajattelet tätä..
- Otetaan satunnaisesti jokin kuva ja kerrotaan tunnetilasta sen avulla
- Ryhmä voi valita itselleen yhteisen kuvan, joka heitä puhuttelee ja perustelevat miksi
- Kysymyskortit: otetaan satunnainen kysymys ja vastataan siihen. Kysymykset kannatta itse valkata sopiviksi, ettei ole liian naiveja kysymyksiä.
- Ukot puussa (paikka vuorella). Sidotaan kysymykseen esim. Väritä se ukko, joka kuvaa sinua parhaiten siinä missä määrin koet itselläsi olevan urahallintataitoja/ tietoinen olet omista tulevaisuuden tavoitteista. Valmistaudu perustelevaan valintasi.

Esine laukusta

- Valitse laukustasi esine, joka on sinulle tärkeä
- kierros, jossa kerrotaan toisille miksi esine tuli valittua ja mitä se kuvastaa
- Tarvittaessa asioita voi työstää lisää

UKOT PUUSSA (PAIKKA VUORELLA)

- Missä kohtaa puuta olet ryhmäohjaajana?
- Väritä se UKKO, joka kuvaa sinua parhaiten ja valmistaudu perustelemaan valintasi.

Tiedonhakutehtäviä

- Alumnien haastattelut
- Työelämän osaamisesta
- Sivuaineisiin tutustuminen – esittely toisille, pohdinta mitä lisäarvoa sivuaine voisi tuoda

- Alan työpaikkojen/ mielenkiintoisten työnantajien etsintä
- Kiinnostavien työpaikkailmoitusten etsintä
- Lähipäivien lehtiin tutustuminen – esim. Mitä työelämään tai omaan alaan liittyvää keskustelua on käyty
- SOMEen tutustuminen – missä käydään omaan alaan liittyviä keskusteluita

Tarralaput (post-it –työskentely)

- Anonyymisti voi kirjoittaa vaikeitakin asioita lapuille ja niitä käsitellään

→ Vastauksia voi työstää ryhmissä

Tarralappuja voi käyttää myös jonkin teeman ympärillä. Yksi asia yhdelle lapulle tämän jälkeen yhdessä jäsenellään asiat teemoittain mitä nousee esille ja teemoille annetaan nimet

Esim. Mikä työelämään siirtymisessä erityisesti mietityttää?

Mitä asioita urasuunnitteluun liittyy?

Mitä työnantajat odottavat tänä päivänä työntekijältä?

- **Positiiviset “matkaeväät” työelämään:**

- kirjoita yksi positiivinen asia ryhmäkaveristasi lapulle, ja liimaa se hänen nimeään kantavalle paperille TAI voi käyttää kertakäyttölautasia, jolle jokainen kirjoittaa jonkin positiivisen asian lautasen omistajasta

Motivoivia tehtäviä

- Alumni tulee vierailulle Yritys Oy:stä. Miettikää kysymyksiä mitä haluaisitte tietää hänen opiskelustaan, valinnoistaan, työstään, osaamisesta (PILOTTI: Alumnikahvila)
- **Tulevaisuuden muistelu:** Kuvittele elämäsi 5 vuoden päähän, kun kaikki asiat on hyvin! Miltä elämä näyttää? Mitä asioita on tapahtunut ja mitä itse olet tehnyt, että olet päässyt tavoitteesi? Kuka/ mikä sinua on auttanut tavoitteeseen pääsemisessä?
- Matkaevääksi kohti työelämään: Jokainen kirjoittaa kertakäyttölautaselle tai paperille selkään pelkästään hyviä asioita/ adjektiiveja ryhmäläisistä

CV -klinikka

- Opiskelijat tekevät saatujen mallien ja ohjeiden mukaan CV:t (mikä CV:n funktio, miten se eroaa hakemuksesta, mitä siinä ainakin pitää olla)
- Opiskelijat työskentelevät 3 hengen ryhmissä ja lukevat sekä vertailevat cv:tään – KENET PALKATAAN?
- Kaikki cv:t voidaan myös levittää pöydille ja opiskelijat kiertävät ja antavat palautetta post-it lapuille, jotka liimataan hakemuksiin, samalla ohjaaja voi ottaa yksitellen opiskelijat kuulemaan henkilökohtaista palautta (tässä olisi hyvä olla kaksi ohjaaja)

Kirjoittamistehtävät

- Essee: Miksi valitsin sähkötekniikan?
- Uraessee: reflektiopaperi omasta oppimisprosessista uraryhmässä - tavoitteet, vahvuudet, osaaminen ja kehittämiskohteet yhteenvedoksi, voi sisältää myös toimintasuunnitelman mitä aikoo tehdä työllistymisen eteen – käy lopputehtäväksi

Sosiaalisen median käyttö ryhmäohjauksessa

- Valti –hankkeessa testattiin – opiskelijat eivät kokeneet merkitykselliseksi, koska itse ryhmä toimi
- Ohjaajan oma innostus ja aktiivisuus vaikuttivat ympäristön käyttöön
- Hyöty oli lähinnä tiedotusta ja materiaalien tallentamista varten
- SOMESTA kuitenkin puhuttava osana työnhakua ja siihen ohjattava – moni on saanut työtä LinkedIn:n kautta!

Ohjaajan rooli (mukaellen Penttinen, ym. 2012)

- Kannustaja, kannatteliija, tuen antaja, tuo realismia suunnitelmiin
- Toivon herättäjä,
- Asiantuntija
- Ryhmäläisten vuorovaikutuksen aktivoija
- Ryhmän tarkkailija ja kuunteliija – ryhmädynamiikka, mitkä kysymykset mietityttää, pysytään asian äärellä
- Joustava - valmius muuttaa suunnitelmia
- Ohjaajan rooli alussa suurempi, vähenee kun vertaistoiminta käynnistyy

Lähteitä ja kirjallisuutta

- Ansela, M. 2012. Hops –ohjaajuutta kehittämässä. Teoksessa (toim.) Penttinen, L.; Skaniakos, T.; Ansela, M.; Plihtari E. Hops –ohjaus. Osaamista, yhteistyötä ja hyvinvointia.
- Kauppila, R.A. 2011. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. 3. painos
- Kopakkala, A. 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen
- Liimatainen, J. Koulutusmateriaali. Oulun yliopisto.
- Määttä, K. Opettajatuutori yliopisto-opiskelun tukena
- Penttinen, L.; Skaniakos, T.; Ansela, M.; Plihtari E. (toim.)Hops –ohjaus. Osaamista, yhteistyötä ja hyvinvointia.
- Pekkari, M. 2009. Tavoitteellinen ohjauskeskustelu.
- Rovio, E., Nikkola, T. ja Salmi O. 2009. Ohjaaminen ja ryhmäilmiö. Teoksessa E. Rovio, T. Lintunen ja O. Salmi (Toim.) Ryhmäilmöt liikunnassa. Liikuntatieteellisen seuran julkaisut 163, Liikuntatieteellinen seura, Helsinki
- Rovio, E. ja Nikkola, T. 2009. Ohjaaminen on tutkivaa työtettä ja kuuntelemista. Teoksessa Rovio, T. Lintunen ja O. Salmi (Toim.) Ryhmäilmöt liikunnassa. Liikuntatieteellisen seuran julkaisut 163, Liikuntatieteellinen seura, Helsinki